

Geir Winje

Religion i barnehagen

Høytider egner seg godt når barns religionstilknytning skal markeres, siden de ofte gleder seg i forkant og har så mye å fortelle i etterkant.

Jeg har prøvd ut et opplegg i samarbeid med noen barnehager i Tønsbergdistriktet: Når en høytid er i anmarsj, har vi fortalt barna at den nærmer seg, og vist dem noe som har med høytiden å gjøre: en bok, en gjenstand eller noe sånt. På den måten har vi stimulert barnas nysgjerrighet og bidratt til at de har begynt å se frem til høytiden.

På selve dagen, eller rett etter dagen, har vi markert høytiden ved å fortelle en fortelling som passer, vise fram et bilde eller en gjenstand, eller invitere en gjest. Vi har for eksempel fortalt om da Jesus ble født til jul (juleevangeliet), om da Buddha ble født til vesak (buddhistisk høytid på våren), om da Muhammed fikk Koranen til id, eller om gudinnen Lakshmi til divali (hinduisk høytid i oktober-november).

Etter fortellingen har vi snakket sammen om både den og den aktuelle høytiden og andre ting barna har vært opptatt av. De yngste barna har ikke snakket så mye, men de har likevel deltatt i samlingen. Når jul eller id markeres hvert år, forstår de litt mer for hver gang ettersom de blir eldre. Etter samlingen med fortelling eller bilde og samtale, har vi satt i gang en aktivitet som passer til høytiden – for eksempel å lage plakater med bilder av dyr (vesak), skrive kort (jul) eller lage mat (id).

En slik måte å arbeide på har mange fordeler: Når forskjellige barn – enten de kommer fra kristne eller buddhistiske eller ateistiske hjem – deltar i en sånn markering, lærer de litt om hverandres religioner og livssyn. Slik kan vi tidlig i livet motarbeide fordommer, som jo kommer av mangel på kunnskap. I land der religion blir forstått som en privatsak og ikke tas opp i barnehager, skoler og lignende – for eksempel i Frankrike – lærer barn lite om hverandres tro og livssyn. I land som England og Norge tenker vi

annerledes. Den enes religion angår den andre. Både når det gjelder forholdsvis enkle saker som mat- og klesskikker og behov for fri fra barnehagen under høytider, og når det gjelder mer kompliserte og viktige saker som lydighet versus egenvilje i barneoppdragelsen.

I Rammeplan for barnehagen er høytidsmarkering lansert som en viktig arbeidsmåte – blant annet for å skape større kunnskap om og forståelse mellom de aller yngste. Arbeidsmåten skal også bidra til at det enkelte barn opplever bekreftelse av egen identitet. Vi kan ikke fjerne barns religionstilknytning eller late som om slik tilhørighet ikke er viktig. Høytider egner seg godt når barns religionstilknytning skal markeres, siden de ofte gleder seg i forkant og har mye å fortelle i etterkant.

Arbeidsmåten kan i beste fall fungere godt. I verste fall er den livsfarlig. Klarer ikke personalet i barnehagen å skille mellom feiring og markering, brytes menneskerettighetene. Da utsettes barn ufrivillig for religiøs forkynnelse, eller de trekkes inn i aktiviteter som kan oppleves som religionsutøvelse. Høytidsmarkering som arbeidsmåte er en krevende arbeidsmåte, og en må ha tunga rett i munnen. Den vanligste formen for overtramp er selvsagt ukritisk feiring av kristne høytider i barnehagen. Dette har lange tradisjoner, og alle er ikke like flinke til å tenke nytt i en tid når barn med bakgrunn i stadig flere religioner og livssyn skal lære å fungere sammen på like vilkår. Noen barnehager tar med barna i kirken til jul eller påske, uten å forstå at kirken er et sted for forkynnelse, mens barnehagen skal være noe annet. Fritak er heller ingen løsning, for da går barn glipp av verdifull kunnskap om de religionene som belyses. Kunnskap om kristendommen er like viktig for de med kristen bakgrunn som de uten.

Tidligere var det nesten bare Jehovas vitner som ba om fritak fra religiøse feiringer i barnehage og skole. I dag er det mange. Men tiden for fritak er slutt, siden barnehagen ikke lenger skal feire religiøse høytider eller lignende. Den skal markere at noen feirer høytider og merkedager – enten de er kristne, buddhistiske, humanistiske eller noe annet. Høytidsmarkering er ingen religiøs aktivitet. Det er en pedagogisk aktivitet, der poenget er at barn lærer om både egen og andres kulturelle bakgrunn.